

Karta (sylabus) przedmiotu
Mechanika i Budowa Maszyn
 Studia II stopnia

Przedmiot:	<i>Drgania śmigłowców</i>
Rodzaj przedmiotu:	<i>Podstawowy</i>
Kod przedmiotu:	<i>MBM 2 S 1 3 25-0_1</i>
Rok:	<i>2</i>
Semestr:	<i>3</i>
Forma studiów:	<i>Studia stacjonarne</i>
Rodzaj zajęć i liczba godzin w semestrze:	<i>30</i>
Wykład	<i>15</i>
Ćwiczenia	<i>15</i>
Laboratorium	
Projekt	
Liczba punktów ECTS:	<i>2</i>
Sposób zaliczenia:	<i>Zaliczenie wykładu i ćwiczeń</i>
Język wykładowy:	<i>Język polski</i>

Cel przedmiotu	
C1	Przekazanie poszerzonej wiedzy z zakresu drgań śmigłowców z uwzględnieniem drgań własnych i wymuszonych.
C2	Przekazanie poszerzonej wiedzy dotyczącej niestabilności aeroelastycznych i aeromechanicznych śmigłowca.
C3	Przekazanie wiedzy z zakresu badań eksperymentalnych drgań śmigłowca.

Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i innych kompetencji	
	Wiedza
1	Aerodynamika – wiedza w zakresie obciążeń aerodynamicznych śmigłowca i jego podzespołów.
2	Mechanika ogólna – wiedza w zakresie drgań bryły sztywnej
3	Dynamika lotu śmigłowca – wiedza w zakresie zjawisk dynamicznych związanych z lotem śmigłowca.
4	Budowa śmigłowców – wiedza w zakresie budowy i konstrukcji głównych podzespołów śmigłowców
	Umiejętności
5	Potrafi wykorzystać nabytą wiedzę
6	Potrafi pozyskiwać informację z literatury

Efekty kształcenia	
	W zakresie wiedzy:
EK 1	Student posiada poszerzoną wiedzę w zakresie drgań śmigłowców z uwzględnieniem drgań własnych i wymuszonych.
EK 2	Student posiada poszerzoną wiedzę w zakresie niestabilności aeroelastycznych i aeromechanicznych śmigłowca.
EK 3	Student posiada wiedzę z zakresu badań eksperymentalnych drgań śmigłowca.
	W zakresie umiejętności:
EK 4	Student potrafi przeprowadzić analizę i opisać drgania własne i wymuszone śmigłowca oraz określić wymuszenia tych drgań.
EK 5	Student potrafi przeprowadzić analizę i opisać niestabilności aeroelastyczne i aeromechaniczne śmigłowca.
EK 6	Student potrafi opracować koncepcję badań eksperymentalnych drgań śmigłowca.
	W zakresie kompetencji społecznych:
EK 7	Student posiada i rozumie potrzebę ciągłego kształcenia.
EK 8	Student wykazuje krytycyzm w wyrażaniu opinii, ale jednocześnie w trakcie dyskusji potrafi bronić swoich racji.
EK 9	Student potrafi pracować w zespole, w tym w zespole badawczym i wykazuje obowiązkowość w realizacji zadań.

Treści programowe przedmiotu	
Forma zajęć – wykłady	
Treści programowe	
W1-2	Wiedomości podstawowe z teorii drgań mechanicznych z ukierunkowaniem na technikę śmigłowcową. Trójkąt Collara. Element Voighta – Kelvina. Wahadło w polu sił odśrodkowych. Źródła drgań na śmigłowcu. Granice odporności człowieka na drgania. Budowa modeli obliczeniowych drgań struktur śmigłowcowych. Rozwiązanie analityczne i numeryczne drgań. Metoda Rungego-Kutty. Podstawy dyskretyzacji struktur śmigłowca.
W3-4	Metody rozwiązywania drgań własnych łopat wirnika śmigłowca. Metoda Holzera. Metoda Myklestada. MES. Obciążenia masowe elementów łopaty wirującej. Warunki brzegowe mocowania łopat dla różnych rozwiązań konstrukcyjnych wirników. Sprężenia masowe kinematyczne i sprężyste drgań łopaty wirującej. Widmo drgań niesprężonych i sprężonych. Wykres Campbella. Drgania własne kadłuba.
W5-6	Drgania wymuszone. Metody obliczeniowe wyznaczania drgań wymuszonych belek wirujących. Metoda Galerkin. Obciążenia aerodynamiczne, masowe, od układu sterowania, od dodatkowych

	elementów zamocowanych na łopacie, od zaburzeń własnym śladem i turbulencji atmosfery oraz od tarcia w przegubie osiowym łopaty.
W7-8	Przypadki wymiarujące i graniczne dla drgań wymuszonych wirnika śmigłowca. Wyrwania, podmuchy, brutalne sterowanie, uszkodzenia łopat. Przetwarzanie wyników badań symulacyjnych obciążeń wirnika – analiza harmoniczna i widmowa. Przenoszenie zmiennych obciążeń z wirnika na kadłub.
W9-10	Modele zjawisk aeroelastycznych pojawiających się na wirniku śmigłowca. Flutter klasyczny, dywergencja, flutter oderwania, flutter ściśliwości, whirl flutter, weaving („przeplotka” charakterystyczna dla wirników 2 łopatowych) i wagging (dla sprzężeń śmigło ogonowe- belka ogonowa). Dynamika ruchu łopaty przy wolnych prędkościach obrotowych i podmuchach – żeglowanie łopaty (sailing).
W11-12	Rezonans naziemny. Modele rezonansu naziemnego. Rozwiązanie analityczne i symulacyjne. Wykres Colemana. Metody redukcji drgań stosowane na śmigłowcach. Zmniejszanie poziomu wzbudzeń źródeł drgań. Stosowanie specjalnych urządzeń.
W13-14	Modele i rozwiązania konstrukcyjne. System DAVI i NODAMATIC. Aktywna i bierna redukcja drgań. Eliminatory drgań. Wibroizolatory. Rozstrajanie drgań śmigłowca. Badania i próby dotyczące drgań śmigłowca. Naziemne próby rezonansowe. Pomiary drgań w locie. Badania naziemne flutteru i w locie. Próby rezonansu naziemnego.
W15	Kolokwium
Treści programowe przedmiotu	
Forma zajęć – ćwiczenia	
	Treści programowe
ĆW1-3	Obliczenia drgań własnych łopaty z wykorzystaniem programu obliczeniowego. Ocena postaci i częstości własnych. Sporządzenie widma drgań Campbella. Wpływ parametrów łopaty na zmianę częstości drgań . Wpływ uszkodzeń łopaty na widmo drgań.
ĆW4-6	Obliczenia drgań wymuszonych z wykorzystaniem oprogramowania. Analiza przebiegów czasowych obciążeń i odkształceń łopat wirnika w funkcji czasu dla wybranych stanów lotu oraz przetwarzanie wyników obliczeń.
ĆW7-9	Analiza symulacyjna zjawisk aeroelastycznych oraz animacja 3D ruchu łopaty. Badanie przypadków: flutteru klasycznego, dywergencji i flutteru oderwania. Symulacja próby naziemnej flutteru klasycznego. Symulacja dynamiki ruchu odkształcalnej łopaty w wybranych przypadkach wywołania uszkodzeń w jej strukturze. Przypadki żeglowania łopaty.
ĆW10-12	Badanie symulacyjne rezonansu naziemnego. Analiza przebiegów czasowych i animacja rezonansu. Badanie uszkodzeń wirnika na zmiany dynamiczne rezonansu naziemnego
ĆW13-15	Sprawdziany wiedzy z zakresu prowadzonych ćwiczeń. Powtórka i pogłębienie wybranych zagadnień materiału . Zajęcia zaliczeniowe: wystawienie ocen końcowych, wpisy do indeksu.

Metody dydaktyczne	
1	Wykład z wykorzystaniem pomocy multimedialnych.
2	Ćwiczenia z wykorzystaniem komputerowych programów obliczeniowych.

Obciążenie pracą studenta	
Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe z wykładowcą, w tym:	
<i>realizowane w formie zajęć wykładowych</i>	15
<i>realizowane w formie zajęć ćwiczeniowych</i>	15
<i>realizowane w formie konsultacji w odniesieniu do wykładów</i>	2
<i>realizowane w formie konsultacji w odniesieniu do ćwiczeń</i>	2
Praca własna studenta, w tym:	
<i>Przygotowanie się do wykładu</i>	8
<i>Przygotowanie się do ćwiczeń</i>	8
Łączny czas pracy studenta	50
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu:	2
Liczba punktów ECTS w ramach zajęć o charakterze praktycznym	

Literatura podstawowa i uzupełniająca	
1	Szabelski K. i inni: Wstęp do konstrukcji śmigłowców. WKiŁ, 1995
2	Szumański K.: Eksploatacja śmigłowców – materiały do wykładów, Lublin 2010
3	Bramwell A.R.S.: Helicopter Dynamics. Edward Arnold Publishers, London 1976
Literatura uzupełniająca	
4	Bielawa R.L.: Rotary Wing Structural Dynamics and Aeroelasticity. AIAA Education Service 1992
5	Mil M.L. i inni: Vertolety, rasczot i projektirowanie c.2 Kolebania i dynamiczeskaja procznost. Izdatielstvo Maszinostrojenie Moskva 1967

Macierz efektów kształcenia					
Efekt kształcenia	Odniesienie danego efektu kształcenia do efektów zdefiniowanych dla całego programu (PEK)	Cele przedmiotu	Treści programowe	Narzędzia dydaktyczne	Metoda oceny
EK 1	MBM2A-W03 ++	[C1]	[W1, W2, W3, W4, W6, W7,	[1, 2]	[O1, O2]

			ĆW1, ĆW2, ĆW3, ĆW4. ĆW6, ĆW7]		
EK 2	MBM2A-W03 ++	[C2]	[W5, ĆW5]	[1, 2]	[O1,O2]
EK 3	MBM2A-W03 ++	[C3]	[W8, ĆW8]	[1, 2]	[O1,O2]
EK 4	MBM21-U12 ++	[C1]	[W1,W2, W3, W4, W6, W7, ĆW1, ĆW2, ĆW3, ĆW4. ĆW6, ĆW7]	[1, 2]	[O1,O2]
EK 5	MBM21-U12 ++	[C2]	[W5, ĆW5]	[1, 2]	[O1,O2]
EK 6	MBM21-U12 ++	[C3]	[W8, ĆW5]	[1, 2]	[O1,O2]
EK 7	MBM2A-K01 ++	[C1, C2, C3]	[W1, W2, W3, W4, W5, W6, W7, W8, ĆW1, ĆW2, ĆW3, ĆW4, ĆW5,]	[1, 2]	[O1,O2]
EK 8	MBM2A-K06 ++	[C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7]	[W1, W2, W3, W4, W5, W6, W7, W8, ĆW1, ĆW2, ĆW3, ĆW4, ĆW5,]	[1, 2]	[O1,O2]
EK 9	MBM2A-K03 ++	[C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7]	[W1, W2, W3, W4, W5, W6, W7, W8, ĆW1, ĆW2, ĆW3, ĆW4, ĆW5,]	[1, 2]	[O1,O2]

Metody i kryteria oceny		
Symbol metody oceny	Opis metody oceny	Próg zaliczeniowy
O1	Zaliczenie pisemne wykładu	60%
O2	Zaliczenie pisemne ćwiczeń – dwa kolokwia z zadań.	60%

Autor programu:	dr inż. Tomasz Łusiak
Adres e-mail:	wm.ktmp@pollub.pl
Jednostka organizacyjna:	Katedra Termodynamiki, Mechaniki Płynów i Napędów Lotniczych